

Brüssel, 19. märts 2026  
(OR. en)

EUCO 1/26

CO EUR 1  
CONCL 1

## MÄRKUS

---

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	Euroopa Ülemkogu kohtumine (19. märts 2026) – Järeldused

---

Delegatsioonidele edastatakse järeldused, mis Euroopa Ülemkogu võttis vastu eespool nimetatud kohtumisel.

*Seoses Portugalis laastavat mõju avaldanud ekstreemsete ilmastikunähtustega avaldab Euroopa Ülemkogu sügavat kaastunnet ja väljendab solidaarsust Portugali rahvaga.*

\* \*

*Euroopa Ülemkogu pidas arvamuste vahetuse geopoliitilise olukorra ja mitmepoolsuse üle ÜRO peasekretäri António Guterresega.*

\*

\* \*

## **I. UKRAINA**

1. Euroopa Ülemkogu pidas arvamuste vahetuse Ukraina presidendi Volodõmõr Zelenskõiga.
2. Euroopa Ülemkogu arutas viimatisi arenguid seoses Ukrainaga. Dokumendis EUCO 2/26 esitatud tekst sai 25 riigipea ja valitsusjuhi kindla toetuse.
3. Euroopa Ülemkogu pöördub selle küsimuse juurde tagasi oma järgmisel kohtumisel.

## **II. LÄHIS-IDA**

### ***Iraan***

4. Arengud Iraanis ja piirkonnas laiemalt ohustavad piirkondlikku ja ülemaailmset julgeolekut. Euroopa Ülemkogu kutsub kõiki osapooli üles leevendama pingeid ja ilmutama maksimaalset vaoshoitust, kaitsma tsiviilisikuid ja tsiviiltaristut ning austama täielikult rahvusvahelist õigust, sealhulgas ÜRO põhikirja põhimõtteid ja rahvusvahelist humanitaarõigust. Sellega seoses kutsub ülemkogu üles kehtestama moratooriumi energia- ja veerajatiste vastu suunatud rünnakute suhtes. Euroopa Ülemkogu taunib tsiviilisikute hukkamist ja jälgib tähelepanelikult vaenutegevuse kaugeleulatuvat mõju, sealhulgas majanduslikule stabiilsusele.

5. Euroopa Ülemkogu mõistab teravalt hukka Iraani valimatud sõjalised rünnakud piirkonna riikide vastu ja väljendab solidaarsust mõjutatud riikidega. Ülemkogu kutsub Iraani ja tema käsilasi üles need rünnakud viivitamata lõpetama ning austama piirkonna riikide suveräänsust ja territoriaalset terviklikkust kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 2817, mis tuleks täielikult rakendada. Euroopa Ülemkogu rõhutab, kui oluline on kooskõlastatud tegevus, et aidata partneritel tugevdada droonitõrje- ja õhukaitsevõimet. Sellega seoses peab ülemkogu tervitatavaks Ukraina valmisolekut pakkuda Laheriikidele tuge ja eksperditeadmisi õhukaitse ja droonitõrjesüsteemide valdkonnas.
6. Euroopa Liit toetab kindlalt ja ühemõtteliselt piirkonna lähedal asuvaid liikmesriike. Liit peab tervitatavaks liikmesriikide poolt sellega seoses antud toetust, eelkõige mis puudutab sõjaliste vahendite lähetamist Vahemere idaossa ja Küprose toetamiseks. Euroopa Ülemkogu tunnustab Küprose kavatsust algatada Ühendkuningriigiga arutelu Küprosel asuvate Ühendkuningriigi baaside üle ja on valmis vajaduse korral abi osutama.
7. Euroopa Ülemkogu tuletab meelde vajadust kaitsta piirkonna õhuruumi ning tagada meresõidu turvalisus ja meresõiduvabaduse austamine ning mõistab hukka igasuguse tegevuse, mis ohustab meresõitu või takistab laevadel Hormuzi väina siseneda ja sealt väljuda.
8. Euroopa Ülemkogu toonitab ELi merekaitseoperatsioonide EUNAVFOR ASPIDES ja EUNAVFOR ATALANTA rolli ning kutsub üles neid enamate vahenditega tugevdama, kooskõlas nende vastavate volitustega.
9. Samuti peab Euroopa Ülemkogu tervitatavaks liikmesriikide väljakuulutatud suuremaid jõupingutusi, muu hulgas piirkonna partneritega tihedama koordineerimise vormis, et tagada meresõiduvabadus Hormuzi väinas, kui tingimused on täidetud.

10. Euroopa Liit jätkab oma julgeoleku ja huvide kaitsmist, tehes koostööd piirkondlike ja ülemaailmsete partneritega, et võidelda jätkuva vaenutegevuse mõju vastu. Euroopa Liit ja selle liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada ELi kodanike turvalisus piirkonnas, sealhulgas luues tingimused nende turvaliseks lahkumiseks.
11. Euroopa Ülemkogu kutsub komisjoni üles andma nõukogule jätkuvalt aru hiljutiste arengute võimalikust mõjust ELile energiajulgeoleku ja energiahindade, tarneahelate ja rände osas ning pakkuma vajaduse korral välja meetmeid. Samuti kutsub ülemkogu üles koordineerima tegevust ELi tasandil, sealhulgas seoses võimaliku mõjuga sisejulgeolekule.
12. Kuigi konflikti tagajärjel ei ole tekkinud koheseid rändevoo Euroopa Liidu suunal, rõhutab Euroopa Ülemkogu, et on oluline säilitada valvsuse kõrge tase ja tagada vajalikul tasemel valmisolek, mis põhineb vahenditel ja poliitikameetmetel, mille EL on varasematel aastatel välja töötanud. Tuginedes 2015. aasta rändekriisist saadud õppetundidele ja selleks et sarnast olukorda vältida, on EL valmis oma diplomaatilised, õiguslikud, operatsioonilised ja finantsvahendid täiel määral kasutusele võtma, et hoida ära kontrollimatuid rändeliikumisi ELi ja säilitada julgeolek Euroopas. Euroopa Liidu välispiiride turvalisuse ja kontrolli tugevdamist jätkatakse ka edaspidi. Euroopa Ülemkogu rõhutab, et on oluline teha koostööd piirkonna partneritega tagamaks, et nad saavad vajalikku abi ja toetust.
13. Euroopa Liit jätkab koostööd piirkonna partneritega, et aidata kaasa pingete leevendamisele ja piirkondlikule stabiilsusele. Liit on valmis andma oma panuse kõikidesse diplomaatilistesse jõupingutustesse, mille eesmärk on vähendada pingeid ja leida püsiv lahendus, et lõpetada vaenutegevus, mitte lasta Iraanil tuumarelva omandada ning lõpetada Iraani destabiliseeriv tegevus, sealhulgas selle ballistiliste raketide programm.

14. Euroopa Ülemkogu kordab, et Iraanil ei tohi kunagi lubada tuumarelva omandada ning et Iraan peab täitma oma õiguslikult siduvaid tuumarelva leviku tõkestamise lepingu kohaseid tuumaenergiaalaste kaitsemeetmetega seotud kohustusi. Euroopa Ülemkogu kutsub Iraani tungivalt üles alustama taas täielikku koostööd Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuriga.
15. Euroopa Ülemkogu kutsub Iraani režiimi üles lõpetama vägivalda ja repressioonid oma rahva vastu. Ülemkogu kutsub üles austama Iraani rahva universaalseid inimõigusi ja põhivabadusi, sealhulgas õigust valida ise oma tulevik.

### ***Gaza / Jordani Läänekallas***

16. Euroopa Ülemkogu arutas halvenevat olukorda Gazas ja Jordani Läänekaldal, sealhulgas Ida-Jeruusalemmas, mis tekitab tõsist muret. Ülemkogu kinnitab taas Euroopa Liidu pühendumust rahvusvahelisele õigusele ning kõikehõlmavale, õiglasele ja püsivale rahule, mis kooskõlas asjaomaste ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonidega tugineb kahe riigi kooseksisteerimisel põhinevale lahendusele, kus kaks demokraatlikku riiki – Iisrael ja Palestiina – elavad rahu kõrvalt turvalistes ja tunnustatud piirides.
17. Euroopa Ülemkogu kordab oma üleskutset, et kõik osapooled rakendaksid täielikult ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 2803 relvarahu- ja kõiki muid sätteid vastavalt asjaomastele ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonidele ning rahvusvahelistele poliitilistele ja õiguslikele põhimõtetele. Sellega seoses nõuab ülemkogu Hamasi ja teiste relvastatud valitsusväliste osalejate täielikku desarmeerimist, Iisraeli vägede täielikku väljaviimist Gaza sektorist ja ajutiste rahvusvaheliste stabiliseerimisjõudude siirmist, nagu on ette nähtud Gaza konflikti lõpetamise ulatuslikus kavas.

18. Euroopa Liit on valmis tegema tööd Gaza konflikti lõpetamise ulatusliku kava rakendamiseks kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 2803. Seoses Euroopa Liidu piirihaldamise abimissiooniga Rafahi piiriületuspunktis (EU BAM Rafah) kutsub Euroopa Ülemkogu kõiki osapooli üles taasavama Rafahi piiriületuspunkti, hõlbustama kontrolli ja suurendama piiriületuste arvu. Samuti kutsub ülemkogu üles kiirendama ettevalmistusi eesmärgiga tugevdada Euroopa Liidu politseimissiooni Palestiina aladel (EUPOL COPPS).
19. Euroopa Ülemkogu taunib jätkuvat katastroofilist humanitaarolukorda Gazas ning kutsub Iisraeli üles võimaldama humanitaarabi viivitamatut ja takistamatut pääsu Gazasse ning selle katkematut ja piisavat jagamist kogu Gazas, sealhulgas lisaks maismaateedele Küprose merekoridori kaudu, ning võimaldama ÜRO-l ja selle asutustel ning humanitaarabiorganisatsioonidel teha sõltumatut ja erapooletut tööd elude päästmiseks ja kannatuste vähendamiseks. Ülemkogu kutsub Iisraeli üles tagasi pöörama oma otsuse valitsusväliste organisatsioonide registreerimise seaduse kohta, taasavama Gaza piiriületuspunktid ja täielikult täitma rahvusvahelisest õigusest, kaasa arvatud rahvusvahelisest humanitaarõigusest tulenevaid kohustusi. Euroopa Ülemkogu tuletab meelde vajadust tagada igal ajal tsiviilisikute kaitse.
20. Euroopa Liit hakkab tegema rahvusvaheliste ja piirkondlike sidusrühmadega koostööd selleks, et anda panus Gaza üles- ja ümberehitamisse kooskõlas rahvusvahelise õigusega. Samuti jätkab liit Palestiina omavalitsuse ning selle reformikava toetamist, et see saaks turvaliselt ja tõhusalt taastada oma võimu Gazas. Euroopa Ülemkogu kutsub Iisraeli üles andma kiiresti üle kinnipeetud maksutulud ning pikendama Iisraeli ja Palestiina pankade vahelisi korrespondentpangandusteenuseid, mis mõlemad on vajalikud Palestiina omavalitsuse nõuetekohase toimimise ja elanikkonnale esmatahtsate teenuste osutamise tagamiseks.

21. Euroopa Ülemkogu mõistab teravalt hukka Iisraeli ühepoolse tegevuse, mille eesmärk on laiendada oma kohalolekut Jordani Läänekaldal, sealhulgas Ida-Jeruusalemmas, mis tunnistati Rahvusvahelise Kohtu 19. juuli 2024. aasta nõuandvas arvamuses ebaseaduslikuks, ning kutsub Iisraeli valitsust tungivalt üles need otsused tagasi pöörama, täitma oma rahvusvahelisest õigusest tulenevaid kohustusi ja kaitsma okupeeritud alade palestiinlastest elanikke. Euroopa Ülemkogu kordab oma üleskutset säilitada Jeruusalemma pühapaikade *status quo* ja seda austada.
22. Euroopa Ülemkogu mõistab teravalt hukka asunike jätkuva ja kasvava vägivalla Palestiina tsiviilelanike vastu, sealhulgas vägivalla kristlike kogukondade vastu, ning kordab oma üleskutset nõukogule jätkata tööd edasiste piiravate meetmetega äärmuslastest asunike ning neid toetavate üksuste ja organisatsioonide vastu.

### ***Liibanon***

23. Euroopa Ülemkogule valmistab sügavat muret vaenutegevuse suurenemine Liibanonis ja selle tõsine mõju tsiviilisikutele, sealhulgas ulatuslik sundränne, kannatused ja inimohvrid. Ülemkogu kutsub üles leevendama pingeid, kaitsma tsiviilisikuid ja tsiviiltaristut ning austama rahvusvahelist õigust, sealhulgas rahvusvahelist humanitaarõigust. Euroopa Liit seisab jätkuvalt Liibanoni, selle ametivõimude ja selle rahva kõrval ning kasutab kriisist mõjutatud tsiviilelanikkonna abistamiseks oma hädaabireserve. Liit toetab jätkuvalt Liibanoni riigi suveräänsust, territoriaalset terviklikkust ja riigi ülesehitamise alaseid jõupingutusi.
24. Euroopa Ülemkogu mõistab teravalt hukka Hezbollahi otsuse rünnata Iraani toetuseks Iisraeli ja kutsub teda tungivalt üles selle viivitamata lõpetama. Ülemkogu peab tervitatavaks Liibanoni ametivõimude otsust keelustada Hezbollahi sõjaline tegevus. Euroopa Liit toetab ametivõimude jõupingutusi Liibanoni relvajõudude tugevdamiseks, et saavutada kontroll kogu Liibanoni territooriumi üle.

25. Euroopa Ülemkogu kordab oma üleskutset kõikidele osapooltele 2024. aasta 27. novembri relvarahukokkuleppe tingimuste järgimiseks ja täitmiseks ning ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1701 täielikuks rakendamiseks. Euroopa Ülemkogu kutsub Iisraeli üles hoiduma edasisest eskalatsioonist õhu- või maismaaoperatsioonide kaudu ning austama Liibanoni suveräänsust ja territoriaalset terviklikkust. Ülemkogu kutsub kõiki pooli üles tagama tsiviilisikute ja tsiviiltaristu kaitse ning hoiduma tegevusest, mis põhjustab täiendavat sundrännet.
26. Euroopa Ülemkogu kinnitab taas oma vankumatut toetust Liibanonis viibivatele ÜRO ajutistele vägedele (UNIFIL), millel on oluline stabiliseeriv roll. Euroopa Ülemkogu mõistab hukka UNIFILi isikkoosseisu vastu suunatud lubamatud rünnakud ja kutsub üles viima läbi põhjaliku uurimise. Sellised rünnakud ÜRO rahuvalvajate vastu kujutavad endast rahvusvahelise õiguse rasket rikkumist, on täiesti vastuvõetamatud ja peavad viivitamatult lõppema.

### **III. KONKURENTSIVÕIME JA ÜHTNE TURG**

#### ***Üks Euroopa, üks turg***

27. Praeguses ülemaailmses kontekstis nõuab Euroopa Liidu eesmärgiks oleva väga konkurentsivõimelise sotsiaalse turumajanduse poole püüdlemine uut otsustavust, et hoogustada liidu konkurentsivõimet, suurendada selle vastupanuvõimet ning edendada selle strateegilist autonoomiat ja majandusjulgeolekut, säilitades Euroopa jõukuse ja sotsiaalse mudeli.
28. Seetõttu on Euroopa Ülemkogu otsustanud alkatada tegevuskava „Üks Euroopa, üks turg“, mis tuleb ellu viia võimaluse korral 2026. aastal ja hiljemalt 2027. aasta lõpuks.
29. Euroopa Ülemkogu kutsub Euroopa Parlamenti, nõukogu ja komisjoni üles seda tegevuskava kiiresti rakendama, võttes muu hulgas arvesse komisjoni presidendi hiljutist kirja, ning vaatab korrapäraselt läbi kõigis tegevussuundades tehtud edusammud, andes vajaduse korral täiendavaid strateegilisi suuniseid.

## Ühtne turg

30. Euroopa Ülemkogu rõhutab, et ühtse turu edasine süvendamine ja integreerimine selle kõigi nelja vabaduse osas ning selle lihtsustamine inimeste ja ettevõtete jaoks on kõigi liikmesriikide ja ELi institutsioonide ühine pakiline vastutus. Igas suuruses äriühingutel peaks olema vabadus tegutseda tõrgeteta kogu ühtsel turul ja kasvada, et saavutada oma täielik potentsiaal. Ühe turu lähenemisviis, mille puhul 27 liikmesriigi normid asendatakse kogu ELi hõlmavate ühtlustatud normidega, toob juba ise kaasa lihtsustamise, nagu seda teeb ka vastastikuse tunnustamise põhimõtte hästitoimiv kohaldamine. See lähenemisviis tugevdab ühtse turu terviklikkust, tagades võrdsed tingimused nii liidus kui ka üleilmselt, ning parandab ühendatust ja kodanike elatustaset.
31. Sel eesmärgil kutsub Euroopa Ülemkogu liikmesriike ja ELi institutsioone üles ennetama ja kõrvaldama nelja vabadust pärssivaid tõkkeid, eelkõige neid tõkkeid, mis on kindlaks määratud komisjoni 2025. aasta mai ühtse turu strateegias, et teha konkreetseid ja käegakatsutavaid edusamme hiljemalt 2027. aasta märtsiks.
32. Eelkõige kutsub Euroopa Ülemkogu üles käsitlema esmatähtsana järgmisi meetmeid:
  - a) äriühinguõigust käsitlev 28. režiim, et aidata Euroopa äriühingutel, eelkõige uuenduslikel ettevõtetel, VKEdel ja idufirmadel kogu ühtsel turul lihtsal viisil ja vaikimisi digitaalselt tegutseda ja kasvada. Kaasseadusandjad peaksid selles äriühingute vabatahtlikus ühtlustatud režiimis kokku leppima 2026. aasta lõpuks, tuginedes komisjoni 18. märtsi 2026. aasta ettepanekule;
  - b) teenuste piiriüleseks osutamiseks mõeldud lihtne, ühtne ja vabatahtlik e-deklaratsiooni süsteem, mille eesmärk on vähendada halduskoormust töötajate ajutisel lähetamisel teistesse liikmesriikidesse ja tagada nende töötajate õigused ning milles kaasseadusandjad peaksid kokku leppima 2026. aasta juuniks;

- c) töötajate vaba liikumise edendamine, parandades kutsekvalifikatsioonide vastastikust tunnustamist ning tugevdades kvalifikatsioonide ja oskuste piiriülest ülekantavust, sealhulgas digitaliseerimise ja koostalitlusvõime kaudu, tuginedes komisjoni ettepanekule, mis esitatakse 2026. aasta sügiseks;
  - d) ühekordsuse põhimõtte rakendamine, sealhulgas Euroopa ettevõtluskukru kaudu, võimendades olemasolevaid lahendusi ja seades eesmärgiks digitaliseerida ettevõtjate suhtlus ja lihtsustada haldusmenetlusi kogu ELis, milles kaasseadusandjad peavad kokku leppima enne 2026. aasta lõppu;
  - e) tarbijakaitse tõhustamine ja ELi standardite täitmise tagamine, tugevdades 2026. aasta lõpuks esitatava komisjoni ettepaneku alusel toodete turule laskmise kaitsemeetmeid, eriti kolmandatest riikidest pärit, nõuetele mittevastavate toodete järelevalveks;
  - f) kaupade vaba liikumise hõlbustamine, tegeledes 2026. aasta lõpuks esitatava komisjoni ettepaneku alusel toodete märgistamise ja pakendamise killustatud nõuetega, sealhulgas digilahenduste kaudu. Selle raames tuleks käsitleda ka ühtset turgu killustavate territoriaalsete tarnepiirangute negatiivset mõju.
33. Euroopa Ülemkogu kutsub liikmesriike ja komisjoni üles parandama kogu liidus tingimusi, et ettevõtjad saavutaksid mastaabi, mis on vajalik investeerimiseks, innovatsiooniks ja konkureerimiseks ülemaailmsel tasandil. Selle hulka kuulub ka ühinemissuuniste käimasolev läbivaatamine; need suunised peaksid jätkuvalt tagama tõhusa konkurentsi.
34. Euroopa Ülemkogu kutsub komisjoni üles tagama ühtse turu normide õigeaegse ja kindla täitmise, säilitades nii ühtse turu terviklikkuse.

***Lihtsustamine ja halduskoormuse vähendamine***

35. Euroopa Ülemkogu kutsub komisjoni, kaasseadusandjaid ja liikmesriike üles jätkama ambitsioonikat normide lihtsustamist ning halduskoormuse vähendamist ELi, riiklikul ja piirkondlikul tasandil, et tagada nii innovatsiooni- kui ka VKEde-sõbralik regulatiivne raamistik, sealhulgas kohaldades põhimõtet „kõigepealt mõtle väikestele“, ning kahjustamata seejuures prognoositavust, ELi poliitilisi eesmärke, kõrgeid standardeid ja ühtse turu terviklikkust.
36. Sellega seoses Euroopa Ülemkogu:
- a) kutsub kaasseadusandjaid tungivalt üles jätkama kehtivatest õigusaktidest tuleneva koormuse lihtsustamist ja vähendamist, eelkõige leppides enne 2026. aasta lõppu kokku kõigis menetluses olevates koondpakettides, sealhulgas 2026. aasta juuliks tehisintellekti käsitlevas ambitsioonikas koondpakettis;
  - b) kutsub komisjoni üles esitama täiendavaid koondalgatusi ja muid lihtsustamisalgatusi, sealhulgas kavandamis- ja loamenetluste edasiseks kiirendamiseks ja ühtlustamiseks;
  - c) kutsub komisjoni üles ELi *acquis*' õiguslikult põhjalikult läbi vaatama, et kõrvaldada aegunud sätteid, kattuvused, ebakõlad ja liiasused, mis võib hõlmata seadusandlike ettepanekute tagasivõtmist;
  - d) kutsub komisjoni üles:
    - i) tagama, et uued ELi algatused oleksid kooskõlas sisse lõimitud lihtsuse ja parema õigusloome põhimõtetega, et nendega kaasneksid kvaliteetsed mõjuhinnangud, et need aitaksid kaasa liidu konkurentsivõime eesmärkide saavutamisele, sealhulgas ühtse turu paremale toimimisele, ning et nendega vähendatakse regulatiivseid, haldus- ja nõuete täitmisega seotud kulusid ning välditakse koormust;

- ii) eelistama määrusi direktiividele;
  - iii) piirama delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide kasutamist; nendes tuleks keskenduda tehnilistele elementidele;
  - e) kutsub Euroopa Parlamenti ja nõukogu üles mitte lisama seadusandlikus menetluses ELi õigusaktidesse täiendavat halduskoormust;
  - f) kutsub liikmesriike üles vältima ELi normide ülevõtmisel ja rakendamisel ülereguleerimist ja ebaproportsionaalseid riiklikke nõudeid.
37. Euroopa Ülemkogu peab tervitatavaks Euroopa Komisjoni presidendi võetud kohustust anda igal aastal Euroopa Ülemkogule aru lihtsustamise valdkonnas tehtud edusammudest.

***Taskukohased energiahinnad ja energialiit 2030***

38. Fossiilkütuste impordihinna hiljutised järsud tõusud näitavad, et energiasüsteemi ümberkujundamine on endiselt kõige tõhusam strateegia Euroopa strateegilise autonoomia saavutamiseks, vastupanuvõime tugevdamiseks, energiahindade struktuurseks alandamiseks ning tuleviku majanduse toimimiseks vajaliku puhta, rikkaliku ja kohapeal toodetud energia tarnimiseks. Taastuvate ja vähese süsinikuheitega energiaallikate ning energia salvestamise kasutuselevõtu ja integreerimise kiirendamine on oluline, et vähendada sõltuvust volatiilsetest fossiilkütuste turgudest ja suurendada tarnekindlust.
39. Samal ajal on taskukohase energia tagamiseks lühiajalises perspektiivis vaja sihipäraseid lahendusi, võttes arvesse tehnoloogianeutraalsust ja liikmesriikide konkreetset olukorda, teatavate tööstussektorite puhul valitsevat eriti suurt ümberpaigutamisohtu ning vajadust parandada tingimusi energiamahukate uuenduslike sektorite jaoks, seejuures prognoositavust ja võrdseid tingimusi kahjustamata.

40. Kuna Lähis-Ida konfliktil on vahetu mõju energiahindadele Euroopa kodanike ja ettevõtjate jaoks, rõhutab Euroopa Ülemkogu, et vaja on koordineeritud reageerimist.
41. Selleks Euroopa Ülemkogu:
- a) kutsub komisjoni üles esitama viivitamata sihipäraste ajutiste meetmete kogumi, mille abil tegeleda fossiilkütuste impordihinna hiljutiste järskude tõusudega, mis on tingitud Lähis-Ida kriisist;
  - b) kutsub komisjoni üles, pidades silmas komisjoni presidendi hiljutist kirja, sealhulgas seoses kavatsusega suurendada turustabiilsusreservi, esitama kiiresti sihipäraseid meetmeid elektrihindade kõigi komponentide kohta, et võtta konkreetseid meetmeid elektrihindade alandamiseks ja liigse volatiilsusega tegelemiseks lühiajalises perspektiivis, sealhulgas seoses suure energiakasutusega sektoritega, võttes arvesse liikmesriikide erinevat olukorda. Sellega seoses kutsutakse komisjoni samuti üles tegema liikmesriikidega tihedat koostööd, et kavandada riiklikke ajutisi ja sihipäraseid meetmeid, mille abil leevendada kütuste ja seotud kulukomponentide olulist mõju elektritootmiskuludele, samuti kõigi muude kirjas välja toodud kulukomponentide mõju, säilitades samal ajal pikaajalise investeerimise signaalid, toetades taastuvenergia ja vähese süsinikuheitega energia tootmise kiirendamist ning tagades siseturul võrdsed tingimused;
  - c) palub komisjonil esitada hiljemalt 2026. aasta juuliks heitkogustega kauplemise süsteemi (HKS) läbivaatamise tulemused, et vähendada süsinikuhinna volatiilsust ja leevendada selle mõju elektrihindadele, sealhulgas seonduvatele tarneahela kuludele, ning tegevuste ümbersuunamisele, säilitades samal ajal HKSi olulise rolli kliimapöördes ja energiasüsteemi ümberkujundamises süsinikuheite turupõhise hinnasignaali kaudu, mis hoogustab investeringuid ja innovatsiooni;

- d) kutsub kaasseadusandjaid üles leppima 2026. aastal kokku ambitsioonikas energiavõrkude paketi, et kiiresti ehitada vajalik taristu, tagada selle kaitse ja vastupidavus ning tõhustada ühendusi, seda riikide ja üleeuroopalisel tasandil, sealhulgas ühtlustades ja kiirendades loamenetlusi, edendades seeläbi integreeritud ja tugevamat energiaturgu, määratledes samal ajal riigisisestest pakkumispirkondadest riigis saadava võimsusjaotustulu suhtes kohaldatava paindliku lähenemisviisi, milles võetakse arvesse riikide olusid;
- e) kutsub liikmesriike ja komisjoni üles kiirendama energialiidu tegevuskava 2030 rakendamist, et võimaldada kiiresti suuremat ja taskukohast elektrifitseerimist.

Euroopa Ülemkogu tuleb eespool toodud küsimuste juurde tagasi 2026. aasta juunis, et vaadata läbi edusammud.

### ***Euroopa tööstuse uuendamise ja innovatsiooni edendamine ning sõltuvuste vähendamine***

- 42. Euroopa Ülemkogu rõhutab, et majanduskasvu edendamiseks Euroopas on äärmiselt oluline suunata investeeringud tulevikutehnoloogiatesse, kiirendada innovatsiooni, edendada digitehnoloogiat ja vajalikku taristut ning parandada tingimusi kestliku ja tootliku tööstusbaasi jaoks. Seda tuleks teha tehnoloogiliselt neutraalsel viisil ja VKEde vajadusi arvesse võttes. Strateegiliste sõltuvuste vähendamisest ning Euroopa geopoliitilise ja kaubandusliku kaalu tugevdamisest on saanud vastupanuvõime, majanduskasvu ja töökohtade loomise eeltingimus.
- 43. Selleks Euroopa Ülemkogu:
  - a) kutsub komisjoni üles kaardistama koostöös liikmesriikidega sõltuvused strateegilistes sektorites hiljemalt 2026. aasta lõpuks;

- b) rõhutab, kui oluline on näha ette sihipärane ja proportsionaalne Euroopa eelistamine strateegilistes sektorites ja tehnoloogiates, ning kutsub sellega seoses kaasseadusandjaid üles leppima 2026. aasta lõpuks kokku tööstuse kiirendamise määruks, tuginedes komisjoni 4. märtsi 2026. aasta ettepanekule, kooskõlas ELi asjakohaste rahvusvaheliste kohustustega. Euroopa Ülemkogu kutsub komisjoni üles esitama sellega seoses täiendavaid ettepanekuid;
- c) kutsub komisjoni üles võtma meetmeid, et kaitsta peamisi sektoreid ebaausa konkurentsi eest, sealhulgas liidu kaubanduse kaitsemeetmete õigeaegse kasutamise abil, ning võitlema ennetavalt majandusliku survestamise vastu;
- d) kutsub komisjoni ja nõukogu üles jätkama kaubandus- ja investeerimissidemete mitmekesistamist, sealhulgas selleks, et tagada juurdepääs olulistele ressurssidele, tarneahelatele, turgudele ja tehnoloogiatele;
- e) palub komisjonil esitada tehnoloogilise suveräänsuse paketi.

### ***Investeeringute kaasamine***

- 44. Euroopa Ülemkogu tuletab meelde, et kestliku majanduskasvu peamine eeltingimus on tõeline hoiuste ja investeeringute liit koos täielikult integreeritud ja tõhusa kapitalituruga, mis suunab hoiused tõhusalt tootlikesse investeeringutesse ELis. See on väga oluline, et anda Euroopa ettevõtjatele, sealhulgas strateegilistes sektorites, omakapitali, mida nad vajavad innovatsiooniks ja kasvuks ning kvaliteetsete töökohtade loomiseks ELis.
- 45. Selleks kutsub Euroopa Ülemkogu:
  - a) kaasseadusandjaid üles viima 2026. aasta lõpuks lõpule läbirääkimised väärtpaberistamist, täiendavaid pensione ning turgude integreerimise ja järelevalve paketti käsitlevate seadusandlike ettepanekute üle;

- b) kaasseadusandjaid üles viima 2026. aasta lõpuks lõpule läbirääkimised digieurot käsitleva seadusandliku ettepaneku üle;
- c) komisjoni üles esitama ettepanekuid usaldatavusraamistiku sihipäraseks muutmiseks, et suurendada pangandussektori suutlikkust Euroopa majandust rahastada, kaitstes samal ajal finantsstabiilsust, ning eesmärgiga täiel määral säilitada võrdsed tingimused kogu maailmas. Sellega seoses väljendab ülemkogu heameelt komisjoni kavatsuse üle esitada 2026. aasta suveks aruanne pangandussektori konkurentsivõime kohta;
- d) komisjoni ja kaasseadusandjaid üles süvendama ELi pangandusturu integratsiooni, tehes edusamme pangandusliidu väljakujundamiseks.

### ***Euroopa poolaasta***

- 46. Euroopa Ülemkogu käsitles ka 2026. aasta Euroopa poolaasta prioriteete ja kinnitab soovitusel euroala majanduspoliitika kohta. Samuti arutas Euroopa Ülemkogu tööhõive ja sotsiaalset olukorda Euroopa Liidus.

## **IV. EUROOPA KAITSE JA JULGEOLEK**

- 47. Arvestades üha halvenevat geopoliitilist keskkonda ja olukorda, kus Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu on Euroopa Liidu jaoks endiselt eksistentsiaalne väljakutse, kinnitab Euroopa Ülemkogu taas oma kindlameelsust suurendada 2030. aastaks otsustavalt Euroopa kaitsevalmidust, vähendada strateegilisi sõltuvusi ja tegeleda lünkadega üliolulistest võimetest, kasutades 360 kraadi lähenemisviisi.

48. Sellega seoses kutsub Euroopa Ülemkogu üles kiirendama jõupingutusi kaitsevalmiduse kiireks saavutamiseks. Euroopa Ülemkogu:

- a) rõhutab, kui oluline on intensiivistada tööd ELi tasandil kindlaks määratud prioriteetsete võimevaldkondadega, tegutsedes täielikus kooskõlas NATOga. Ülemkogu tervitab juba tehtud edusamme, mille tulemusena on kõik kaitsevõime koalitsioonid loodud ja toimivad, ning märgib, et liikmesriigid juba tegelevad ühise arendamise ja hangetega droonisüsteemide ja droonitõrjesüsteemide valdkonnas. Euroopa Ülemkogu tunnustab jätkuvaid edusamme, mida tehakse Euroopa idatiiva kaitsmisele suunatud algatuste rakendamisel. Samuti rõhutab ülemkogu, kui olulised on eelhoiatusevõime, õhukaitsevõime ja pikamaa-ründevõime, samuti kosmosevarad ja -teenused, mida kasutatakse julgeoleku ja kaitse otstarbel. Euroopa Ülemkogu kutsub liikmesriike üles tagama, et järgmistel kuudel oleks võimalik käivitada konkreetseid projekte, sealhulgas kasutades täielikult ära SAFE-rahastamisvahendit ja Euroopa kaitsetööstuse programmi (EDIP) rahastamisvahendit. Ülemkogu kutsub komisjoni, nõukogu ja liikmesriike üles võtma kiiresti mõlema rahastamisvahendi rakendamisel vajalikke edasisi meetmeid;
- b) kutsub üles tegema edasihüppe Euroopa kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi tugevdamisel, et võimaldada varustuse, sealhulgas Ukraina toetamiseks ette nähtud prioriteetse varustuse tarnimist nõutavas suuremas mahus ja kiiremas tempos, pidades silmas ka võimalikku ülemaailmset tarnenappust. Euroopa Ülemkogu kutsub liikmesriike üles kaitsevõime koalitsioonide raames ning Euroopa Kaitseagentuuri ja komisjoni toetusel julgustama Euroopa kaitsetööstust sel eesmärgil tootmist suurendama;

- c) kordab eelkõige, et on tähtis tagada Euroopa kaitseturu nõuetekohane toimimine ja edasine integreerimine kogu liidus, sealhulgas ELi-sisene piiriülene juurdepääs kaitsevaldkonna tarneahelatele, eeskätt VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate jaoks. See aitab ühtlasi suurendada Euroopa konkurentsivõimet. Euroopa Ülemkogu kutsub kaasseadusandjaid üles viima kiiresti lõpule töö kaitsevalmiduse koondpaketiga;
  - d) kutsub Euroopa Kaitseagentuuri üles viima 2026. aasta juuniks lõpule töö liikmesriikide suuremaks toetamiseks innovatsiooni, võimete arendamise – sealhulgas nõuete ühtlustamise ja nõudluse koondamise kaudu – ja ühishangete valdkonnas;
  - e) peab tervitatavaks Euroopa Investeerimispannga jätkuvaid jõupingutusi Euroopa kaitsetööstuse tugevdamiseks, sealhulgas erainvesteeringute ligimeelitamise kaudu;
  - f) tuletab meelde innovatsiooni tähtsust kaitsevaldkonnas ja vajadust õppida Ukraina kogemustest;
  - g) tuletab meelde sõjalise liikuvuse tähtsust, kutsub kaasseadusandjaid üles jätkama tööd asjaomase ettepanekuga.
49. Euroopa Ülemkogu tõstab esile olukorda ELi idapiiril, võttes arvesse Venemaa ja Valgevene põhjustatud ohte, ning riske, millega seisavad silmitsi liikmesriigid, keda mõjutab kõige otsesemalt olukord Iraanis ja Lähis-Idas. Ülemkogu kordab, et kõigi ELi maismaa-, õhu- ja merepiiride kaitse aitab kaasa kogu Euroopa julgeolekule.

50. Võttes arvesse Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide vastaseid püsivaid hübriidkampaaniaid, mida korraldavad vaenulikud osalejad, eelkõige Venemaa ja Valgevene, ootab Euroopa Ülemkogu jätkuvaid jõupingutusi vastupanuvõime tugevdamiseks, valmisoleku suurendamiseks, elutähtsa taristu kaitsmiseks ning hübriidrännakute ennetamiseks, ärahoidmiseks ja neile reageerimiseks, pöörates erilist tähelepanu droonide ja droonitõrjega seotud turvalisusele ja julgeolekule.
51. Euroopa Ülemkogu kutsub nõukogu üles ajakohastama 2022. aastal strateegilises kompassis kokku lepitud ühist arusaama ohtudest ja väljakutsetest, millega EL silmitsi seisab, tuginedes ELi tasandi põhjalikule 360 kraadi ohuanalüüsile, mille koostab kõrge esindaja tihedas koostöös liikmesriikidega ja liikmesriikide sisendi põhjal.
52. Euroopa Ülemkogu tuletab meelde, kui tähtis on teha koostööd sarnaselt meelestatud partneritega, kellel on ELiga ühised välis- ja julgeolekupoliitika eesmärgid.
53. Eeltoodu ei mõjuta teatavate liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsepoliitika eripära ning võtab arvesse kõigi liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsehuve kooskõlas aluslepingutega.

## **V. RÄNNE**

54. Euroopa Ülemkogu tegi kokkuvõtte edusammudest varasemate ülemkogu järelduste rakendamisel, muu hulgas pidades silmas komisjoni presidendi hiljutist kirja. Ülemkogu kutsub üles jätkama prioriteedina intensiivsemat tööd kõigis tegevussuundades, sealhulgas välismõõtmelise ja laiaulatuslike partnerluste valdkonnas, kooskõlas ELi ja rahvusvahelise õigusega.

## **VI. MITMEPOOLSUS**

55. Kuna mitmepoolsus ja rahvusvaheline õigus on ohus, on Euroopa Liit kindlalt pühendunud ÜRO põhikirja ning selles sätestatud reeglite ja põhimõtete, eelkõige suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse, poliitilise sõltumatuse ja enesemääramise põhimõtete toetamisele.

56. Euroopa Ülemkogu kinnitab taas liidu vankumatut pühendumust tõhusale mitmepoolsusele ja reeglitel põhinevale rahvusvahelisele korrale, mille keskmes on ÜRO, samuti tema toetust rahvusvahelist õigust kaitsvatele institutsioonidele, sealhulgas kaitstes tõhusalt rahvusvahelisi kohtuid ja nende ametnikke mis tahes ähvarduste või sanktsioonide eest. Euroopa Liit jääb etteaimatavaks ja usaldusväärseks partneriks ning kinnitab taas oma pühendumust koostööle kõigi oma partneritega, et hoida alal rahvusvahelist rahu ja julgeolekut ning edendada ühistele väljakutsetele mitmepoolsete lahenduste leidmist. Euroopa Ülemkogu rõhutab vajadust austada meresõiduvabadust ja meresõidu turvalisust kooskõlas rahvusvahelise õiguse ja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooniga.
57. Euroopa Liit teeb koostööd kõigi oma partneritega ning ÜRO ja selle asutustega ÜRO sisemise reformiprotsessi – algatuse „UN80“ – edendamisel, et tagada ÜRO tõhusus, kulutõhusus ja reageerimisvõime ka edaspidi.

## **VII. MUUD KÜSIMUSED**

### ***Euroopa demokraatia vastupanuvõime tugevdamine***

58. Tuletades meelde, kui oluline on tugevdada Euroopa demokraatia vastupanuvõimet, samuti digiplatvormide õiguslikku vastutust desinformatsiooni ja ebaseadusliku sisu levitamise vastu võitlemisel, rõhutab Euroopa Ülemkogu digiplatvormide vastutust leevendada kõnealuste platvormide kasutamisega seotud süsteemseid riske ning vajadust kaitsta teaberuumi terviklikkust ja vastutavust. Ülemkogu kutsub komisjoni üles kasutama sel eesmärgil täielikult ära digiteenuste määrusega ette nähtud vahendeid. Euroopa Ülemkogu kutsub liikmesriike ja komisjoni üles kõrge esindaja toel tegutsedes suurendama oma vastupanuvõimet hübriidtegevusele, eelkõige välisriigist lähtuvatele infomanipulatsioonidele ja sekkumistele ning katsetele õõnestada demokraatiat, võttes samuti arvesse välisriigi erasektori osalejate sekkumist liikmesriikide demokraatlikesse valimisprotsessidesse. Ülemkogu rõhutab, kui oluline on süvendada kodanike kaasatust, tugevdada demokraatlikku arutelu ning kaitsta vaba ja mitmekesist meediat ja kodanikuühiskonda.

***Laste kaitsmine internetis***

59. Euroopa Ülemkogu rõhutab, kui oluline on kaitsta alaealisi digikeskkonnas, eelkõige järgmise kaudu:
- a) rakendades digiteenuste määrust ja selle alaealiste kaitsmist käsitlevaid suuniseid;
  - b) propageerides sotsiaalmeediale ligi pääsemiseks nõutavat digitaalset miinimumiga, säilitades samal ajal kasutajate privaatsuse ja austades riikide pädevusi;
  - c) märgistades tehisintellekti loodud sisu ja keelates sellised tehisintellektisüsteemid, mis võimaldavad luua nõusolekuta intiimkujutisi ja laste seksuaalset kuritarvitamist kujutavat materjali.

***ELi idapoolsed piirkonnad, mis piirnevad Venemaa, Valgevene ja Ukrainaga***

60. Euroopa Ülemkogu võtab teadmiseks komisjoni teatise ELi idapoolsete piirkondade kohta, mis piirnevad Venemaa, Valgevene ja Ukrainaga – „Tugevad piirkonnad turvalise Euroopa heaks“.

***Dnestri jõgi***

61. Euroopa Ülemkogu mõistab teravalt hukka Venemaa poolt Ukraina tsiviiltaristu vastu toime pandud rünnakud, mis on saastanud Dnestri jõge, mis on Moldova Vabariigi peamine magevee allikas. Euroopa Liit on valmis andma keskkonnamõju leevendamisel Moldova Vabariigile abi, sealhulgas ELi elanikkonnakaitse mehhanismi kaudu. Sellega seoses peab Euroopa Ülemkogu tervitatavaks liikmesriikide antud kohest toetust.